

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 24.03.2021
Sayı : 1680

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununda Değişiklik
Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

23.03.2021

Ali Mahir Başarır

Mersin Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tarih	
Tez	
Tez No	
Tez İçeriği	Plan ve Bütçe
Tarih	25 Mart 2021
Esas No	2/3500

TBMM	
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LIĞI	
24 Mart 2021	
Numara:	

TBMM	
GENEL EVRAK	
24 Mart 2021	
No.	799304
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR	

GENEL GEREKÇE

Merkez Bankası, 18 Mart 2021 tarihinde, mart ayı Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında; 200 baz puan faiz artırmış ve politika faizini yüzde 19 olarak belirlemiştir. Bu karardan bir gün sonra, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı (Governorü) Naci Ağbal, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 35 inci maddesi ile 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci maddesi gereğince görevden alınmış ve bu suretle boşalan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanlığına (Governörlüğüne), 1211 sayılı Kanunun 25 inci maddesi ile 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2, 3 ve 7 nci maddeleri gereğince 26. Dönem AKP Milletvekili ve iktidara yakınlığıyla bilinen Yeni Şafak Gazetesi'nde ekonomi yazarlığı yapmakta olan Prof. Dr. Şahap Kavcıoğlu atanmıştır.

20 Mart 2021 tarihli ve 152 karar no'lu Resmi Gazete'deki yazının yayımlanmasından sonra göreve gelen Şahap Kavcıoğlu iktidara yakınlığıyla bilinmekte ve herhangi bir Merkez Bankası tecrübesi bulunmamaktadır. Ayrıca, önceki Merkez Bankası Başkanı Naci Ağbal'ın göreve geldikten 4 ay sonra faiz artırımını yapması nedeniyle keyfi bir şekilde görevinden alınması uluslararası ekonomi piyasasında endişeye mahal vermiş ve uluslararası piyasalar buna tepki göstermiştir. Nitekim, 21 Mart 2021 Pazartesi gecesinde açılan Asya piyasalarında dolar/TL paritesi, yüzde 16 yükselişle 8.39 seviyelerine gelmiştir. Naci Ağbal, görevden alınmadan önce ise (19 Mart 2021) dolar kuru 7,20 - 7,30 seviyelerinde seyretmekteydi. Burada yaklaşık olarak 1 puanlık bir artış gözlenmiştir. 22 Mart Pazartesi günü, ülkemizdeki piyasaların açılmasıyla dolar kuru 8.12 seviyelerini görmüş ve bir günde yaklaşık 1 puanlık bir artış meydana gelmiştir.

Merkez Bankası Eski Başkanı Naci Ağbal, Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Erdoğan'ın görevden aldığı üçüncü Merkez Bankası Başkanı olmuştur. Naci Ağbal' dan önce Merkez Bankası Başkanı olan Murat Uysal ve Murat Çetinkaya da Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan tarafından görevden alınmıştı. Böylelikle, cumhuriyet tarihinde ilk defa, Merkez Bankası'nda 20 ayda 4 başkan görev yapmış oldu.

20 aylık süreçte görevden alınan ilk isim olan Murat Çetinkaya 6 Temmuz 2019 tarihinde günü Cumhurbaşkanı kararı ile görevden alınmıştır. Görevden alınmadan bir gün önce 5.60 civarında olan dolar kuru, görevden alındıktan hemen sonra 5.75-5.80

seviyelerine gelmiş. Piyasalar, Murat Çetinkaya'nın görevden alınmasına tepki vermiş ve döviz kuru artmıştır.

Görevden alınan ikinci isim olan Murat Uysal, 7 Kasım 2020 tarihinde Cumhurbaşkanı Kararı ile görevden alınmıştır. Görevden alınmadan bir gün önce dolar kuru 8.46 seviyelerinde idi. Murat Uysal, 28 Ekim 2020 tarihinde *"Kur hedefimiz yok, TL aşırı değersiz bir noktada."* açıklamasını yaparak Türk ekonomisinin ve Merkez Bankası'nın geldiği noktayı bir başkan olarak açıklamıştır.

Murat Uysal'dan boşalan koltuğa ise 7 Kasım 2020 tarihinde, 26. Dönem AKP Milletvekili Naci Ağbal atanmıştır. Naci Ağbal' ın Merkez Bankası geçmişinin olmaması ve AKP ve Erdoğan ile ilişkilerinin bilinmesi uluslararası piyasada sıcak karşılanmamıştır. Naci Ağbal' ın ilk geldiği dönemlerde döviz kuru düşse de zamanla faiz artırımına gidilmiş, dövizde düşüş sağlanmış fakat istikrar sağlanamamıştır. 'Faiz sebep, enflasyon neticedir.' tezi ise bu dönemde kendi kendine çürümüştür. Faiz artırımını oldukça enflasyon da aynı oranda artmıştır. Bu durumun, halkımıza geri dönüşü ise halkımızın cebinden daha fazla para çıkması olmuştur.

Aralık 2020'de Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre Türkiye'nin dış borç stoku, Temmuz - Eylül 2020 döneminde 435,1 milyar dolara yükselmiştir. Bu borcun 166,4 milyar doları kamuya, 21 milyar doları Merkez Bankası'na, 247,7 milyar doları ise özel sektöre ait durumdadır. Merkez Bankası verilerine göre; 2021 Ocak sonu itibarıyla, kısa vadeli dış borç stoku; 2020 yıl sonuna göre %1,3 oranında artışla 140,3 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2021 Ocak sonu itibarıyla, kısa vadeli dış borç stokunun döviz kompozisyonu yüzde 43,9'u dolar, yüzde 27,3'ü Euro, yüzde 13,9'u TL ve yüzde 14,9'u diğer döviz cinslerinden oluşmuştur. Bu minvalde; döviz kurunun artıp artamaması vatandaşlarımız için önemlidir çünkü dış borç rakamlarımız döviz kuru üzerinden ödenmektedir bu da vatandaşımızın cebine yansımaktadır.

Neredeyse her Merkez Bankası Para Politikası Kurulu toplantısı kararından sonra ya Merkez Bankası Başkanı ya da önemli görevlerdeki kişiler değiştirilmeye başlanmıştır. Makroekonomik dengelerin oldukça bozulmaya başladığı günümüzde bu tür değişimlerin hiçbir şeyi düzeltmeyeceği açıkça ortadadır. Başkanın, hukuki dayanak oluşmadan ve neden belirtilmeden görevden alınması bir anlamıyla, para ve maliye politikası uygulamasında da "koordinasyonun olmadığını" diğer ifadeyle tüm kararların siyasileştiğini göstermektedir. Merkez Bankası, fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikasını ve araçlarını seçmekte tam bağımsız olmalıdır. Merkez Bankası, kısa değil uzun vadeli politikalar belirlemeli ve Merkez Bankası Başkanı

görevden 4-5 ay içerisinde alınmamalıdır. Merkez Bankası Başkanı'nın göreve gelmesinde, 'Merkez Bankası Kültürü ve Merkez Bankacılık' kavramını bilen Merkez Bankası Banka Meclisi'nin önerileri dikkate alınmalıdır. Kanun değişikliği ile; Merkez Bankası'nın tarafsızlığı üzerindeki gölgenin kaldırılması, Merkez Bankası Başkanı'nın görevden her an alınırım korkusuyla değil de ekonomiye yararlı işler yapacağını bilerek uzun vadeli projeler üretmesi ve uzun süre görevde kalması, göreve gelecek kişinin Merkez Bankası geçmişî olması, istikrarsız ve güvensiz ekonomi anlayışının terk edilmesi ile döviz kurunun etkilenmesi, vatandaşın cebinden daha çok para çıkmaması, Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomik sorunlara maruz kalmaması öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanının belirli bir süre için göreve gelmesi, ekonomide istikrarın sağlanması, Merkez Bankası Başkanının, daha öncesinde Merkez Bankasında çalışmış olma şartı getirilmesi ve böylelikle de yabancı piyasalara güven vermesi ve de Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının bağımsız olması amaçlanmıştır.

MADDE 2: Yürürlük maddesidir.

MADDE 3: Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 25'inci maddesinin mülga birinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı, hukuk, maliye, ekonomi, işletme, iktisat, finans ve bankacılık alanlarından birinde lisans ve lisansüstü öğrenim görmüş, yeterli bilgi ve deneyime sahip ve Merkez Bankası'nda en az 10 yıl çalışmış kişiler arasından Merkez Bankası Banka Meclisinin önerisiyle Cumhurbaşkanı kararıyla 5 yıl süreyle atanır.”

MADDE 2- Bu Kanun, yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 3: Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

